

Kvalitets- och kostnadsjämförelse

om

Kommunens bibliotek och kultur/musikskola

Rapport från kvalitetsnätverk Väst kust

Ale, Falkenberg, Kungälv, Lidköping, Partille, Stenungsund, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg

2005-11-16

Sammanfattning

Kvalitetsnätverk Väst kust startade i slutet av 1998 och har som syfte att jämföra både kostnader och kvalitet. Jämförelserna ska därefter leda till förbättringar av de egna verksamheterna.

Nätverket omfattar kommunerna Ale, Falkenberg, Kungälv, Lidköping, Partille, Stenungsund, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg. Totalt berör nätverkets kommuner över 300 000 medborgare. Nätverket står idag modell för flera andra nätverk landet runt.

Denna undersökning har syftet att ge bilder av kommunernas arbete med bibliotek och kultur/musikskola.

Undersökningen har delats upp i två delar. Den första delen rör kvalitetsaspekter såsom tillgänglighet, inflytande, utbud, ledning och styrning. Till detta tillkommer ett antal kostnadsmått. Den andra delen utgör observationer och intervjuer av nätverkets huvudbibliotek. Dessa observationer har utförts av nätverkets projektledare.

När det gäller tillgängligheten uttryckt i antalet öppettimmar visar det på stora variationer. Falkenberg har ett stort antal filialbibliotek och ett högt antal öppettimmar. Ale och Partille har dock något mer öppettimmar i förhållande till invånarantalet men mindre antal filialer. Partille, Kungälv och Stenungsund har det största antalet öppettimmar på kvällar och helger. Det endast Stenungsund och Partille som har öppet på söndagar.

För att se hur biblioteken möter en mer datoriserad kommunikation och mediavärld har vi sett på antalet datorer i biblioteken. Detta varierar stort mellan kommunerna.

Brukarinflytande har undersökts utifrån förekomsten av fokusgrupper, enkäter, brukarråd etc. Resultaten varierar mellan kommunerna men helhetsintrycket är att detta område inte är speciellt utvecklat. Detta ska kanske ses utifrån perspektivet att biblioteket är en av de viktigaste kontaktvägarna för kommunens medborgare. Utvecklingen pekar mot detta. Det är inte bara bokutlåning utan biblioteken fyller alltmer en multifunktion för medborgaren. Detta talar för att dialog och kommunikation med medborgarna är och blir en central del för biblioteket. Projektgruppen tror att ovanstående resultat pekar mot att det är ett viktigt område för nytänkande och utveckling.

Utvecklingen kan även ses utifrån vad biblioteken har för funktion och utbud i kommunen. Här finns även variationer. Vi har som ett spännande exempel beskrivit Mimers hus i Kungälv.

Undersökningen har även omfattat en granskning av kommunernas ledning och styrning. Vid granskningen framkommer att det ofta finns mål med biblioteken men att de flest fokuserar på aktiviteter och mindre kring resultat. Exempel finns dock på mer avancerad styrning i Falkenberg och Trollhättan.

Kostnaderna har studerats utifrån kostnad per öppettimme, kostnad per medialån samt kostnader per invånare. Här finns stora variationer som inte enkelt kan förklaras i exempelvis större kvantitet eller bättre kvalitet.

Alla kommuner har kö till musik/kulturskolan. Målgrupperna är dessutom i stort sett desamma i kommunerna. Antalet inskrivna elever i kultur/musikskolan varierar dock mellan kommunerna.

Brukarinflytandet ger ett sämre resultat än biblioteken. Detta är uppenbarligen inget som prioriteras i kommunerna. Det förekommer lite nytänkande. Musik/kulturskolans utbud visar även på variationer.

Ledning och styrningen har även granskats och området visar på ett sämre resultat än biblioteken.

Kostnaderna varierar stort mellan kommunerna, såväl per elev som per invånare. Kungälv har de lägsta kostnaderna.

Orsaker, analys och eventuella åtgärder är inte nätverkets uppdrag. Ansvaret för detta ligger på respektive kommun.

Innehållsförteckning

	Sida
Undersökningsområde och bakgrund	4
Metodik	4
Del 1 Biblioteken i nätverket	6
<i>Tillgänglighet</i>	
Öppettider	6
<i>Inflytande</i>	
Brukarinflytande	8
<i>Utbud och funktion</i>	
Funktioner	9
Ett exempel – Mimer Hus	10
<i>Ledning och styrning</i>	
Mål och resultat	13
<i>Kostnader</i>	
Kostnad per öppettimme	14
Antal medialån	14
Kostnad per invånare	15
Kostnad per medialån	15
Del 2 Kultur/musikskolan i nätverket	16
<i>Tillgänglighet</i>	
Köer och begränsningar	16
<i>Inflytande</i>	
Brukarinflytande	16
<i>Utbud och funktion</i>	
Undervisning	17
<i>Ledning och styrning</i>	
Mål och resultat	18
<i>Kostnader</i>	
Kostnad per inskriven elev	19
Kostnad per invånare	19
Terminsavgifter	20
Instrumenthyra	20
Bilaga	21

Bakgrund

Kvalitetsnätverk Väst kust är ett av fem nätverk som Svenska Kommunförbundet initierade i slutet av 1998. I nätverket ingår kommunerna Ale, Falkenberg, Kungälv, Lidköping, Partille, Stenungsund, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg. Totalt omfattar nätverkets kommuner ca 300 000 medborgare.

Nätverken har som syfte att ta fram metoder och arbetsmodeller för hur kommuner ska kunna göra jämförelser av både kostnader och kvalitet. Idag finns ett stort antal nätverk runt om i landet som jämför sina kostnader. Det finns dock i stort sett inga nätverk som jämför kvalitet och kostnader tillsammans. Det är därför ett mycket viktigt innovativt utvecklingsarbete som görs i nätverken.

De kommunala jämförelserna syftar till att försöka fånga både verksamheternas kostnader och kvalitet ur ett brukar/medborgarperspektiv. Detta sker oftast genom att ta fram både objektiva (mätbara inom verksamheten) mått och subjektiva mått (vad den enskilde anser om verksamheten). Arbetet har som inriktning att titta på de kommuner som har det bästa resultatet och utifrån detta kunna få inspiration till att förbättra det egna arbetet. Metodiken kring kvalitetsjämförelser står för ett nytänkande. Det finns få praktiska exempel att hämta kunskap och inspiration ifrån.

För att lyckas har ett par riktlinjer för det genomförda arbetet varit vägledande:

- Vi ska undvika att ta fram en ny sifferskog. Ett par enkla och mer eller mindre ”givna” mått ska ges uppmärksamhet.
- Vi ska ta fram kvalitetsmått utifrån i första hand ett kommunlednings- eller medborgarperspektiv. Inte ett professionellt perspektiv.
- Fokus ska vara att hitta de goda exemplen. Dessa exempel ska lyftas fram och andra kommuner ska ges tillfälle att plocka idéer till den egna verksamheten.
- Sambandet mellan kostnader/resurser och kvalitet ska belysas. Syftet är att se om det finns ett direkt samband mellan höga kostnader och hög kvalitet.
- Förklaringar till skillnader överlämnas till respektive kommun att analysera.
- Det är omöjligt att ta fram en helt ”sann” och heltäckande bild av verksamhetens kvalitet med ett par mått. Måtten ska ses som indikatorer på att det finns skillnader i kvalitet. Dessa skillnader kan sedan ges olika förklaringar.

Denna undersökning

På styrgruppsmötet i maj 2005 togs beslutet att nästkommande undersökningsområde skulle vara kommunernas bibliotek och kultur/musikskola. Till styrgruppen förelåg även en mer detaljerad beskrivning av uppdraget. Mötet konstaterade även att någon liknande undersökning från något annat nätverk är inte gjord och det bör därmed tas fram nya mått. Fokus i undersökningen ska som vanligt i första hand vara ett medborgar- och brukarperspektiv.

Metodik

Projektgruppen har arbetat efter den inriktning som framlades på föregående styrgruppsmöte. Det finns ett stort antal mått och undersökningar gjorda om biblioteken. Det rapporteras årligen in olika uppgifter från kommunerna som sammanställs centralt av olika intressenter. Flera av dessa uppgifter visar sig sedan i praktiken ge motstridiga värden och resultat. Sveriges Kommuner och Landsting gjorde nyligen en skriftlig sammanställning kring denna problematik. Förutom detta finns det även inom biblioteksområdet olika jämförelsemodeller som

kommuner kan anmäla sitt deltagande till. Vi har utifrån detta material försökt lyfta fram mått och resultat som kan vara användbara för vårt perspektiv på medborgare och brukare. Vi har dock för att kunna säkra kvaliteten på materialet gått tillbaka till källan och undersökt förhållandena. Vi har därmed även tvingats använda oprövad metodik för att ytterligare ge tydligare bilder av förhållandena. Vi har exempelvis använt oss av externa observationer och intervjuer genom att projektledarna har besökt varandras kommuner i nätverket och på plats bildat sig en uppfattning om verksamheten. Denna del är sammanställd i en gemensam intern rapport.

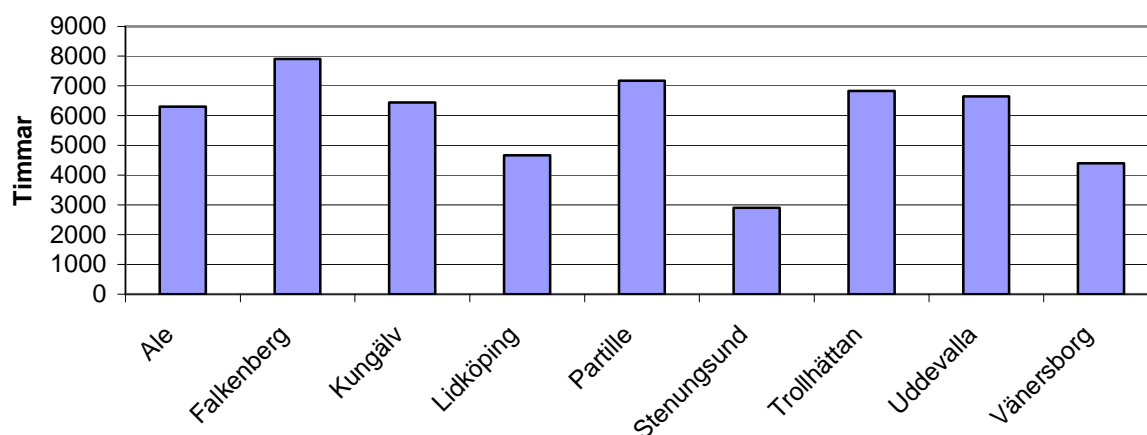
Del 1 Biblioteken i kommunerna

Tillgänglighet

En viktig kvalitetsfaktor för medborgaren och brukaren är att biblioteken kan erbjuda en hög tillgänglighet. Tillgänglighet kan definieras och mätas på olika sätt. Vi har här valt att se till hur mycket som biblioteken är öppna under ett år. Samtidigt har vi valt att se omfattningen av den tid som är att betrakta som mer obekvämt arbetstid för den anställde men som ofta är den tid som gör det möjligt för arbetande och studerande att kunna komma till biblioteket. Förutom detta har vi även valt att se biblioteken som den verksamhet där medborgaren kan nå information från bland annat kommunen via Internet. Vi har därför sett till antalet datorer i biblioteket som ett mått på tillgänglighet.

Tabell 1

Totalt antal öppettimmar under 2004

Kommentar

Ser man till det totala antalet öppettimmar kommunen får man en mycket spridd bild. Jämförbarheten är liten i detta material eftersom vi valt att ta med huvudbiblioteket, alla filialer och ev. bokbuss. Det ger dock en total bild av hur pass omfattande verksamheten är i en jämförelse. Intresset ökar dock om vi enbart tar med huvudbibliotekens antal öppettimmar. Se nedan.

Tabell 2

Öppettimmar på huvudbibliotek per år, 2004

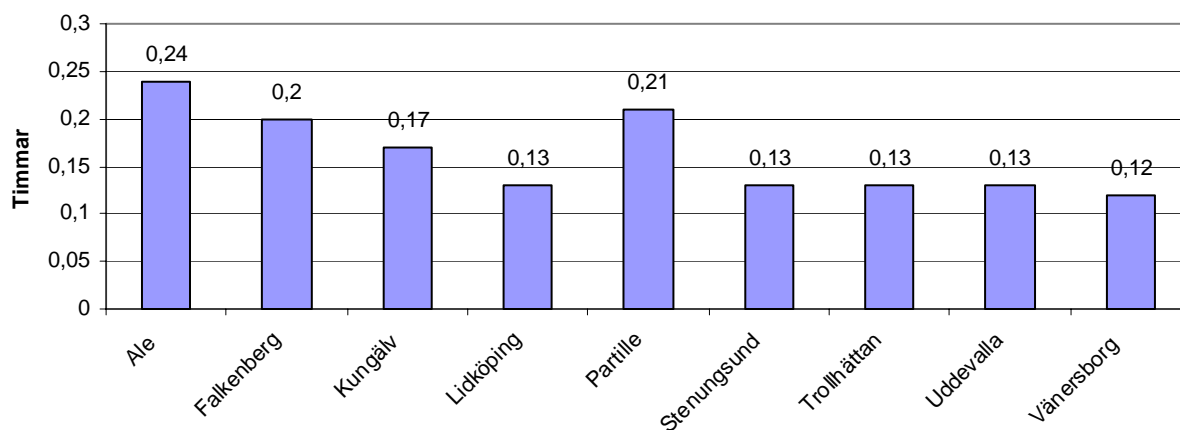

Antal filialbibliotek i respektive kommun (ej bokbuss)

	Ale	Falkenberg	Kungälv	Lidköping	Partille	Stenungsund	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
Filialbibliotek	3	11	5	3	2	0	2	3	1

Tabell 3

Antal öppettimmar per invånare under 2004

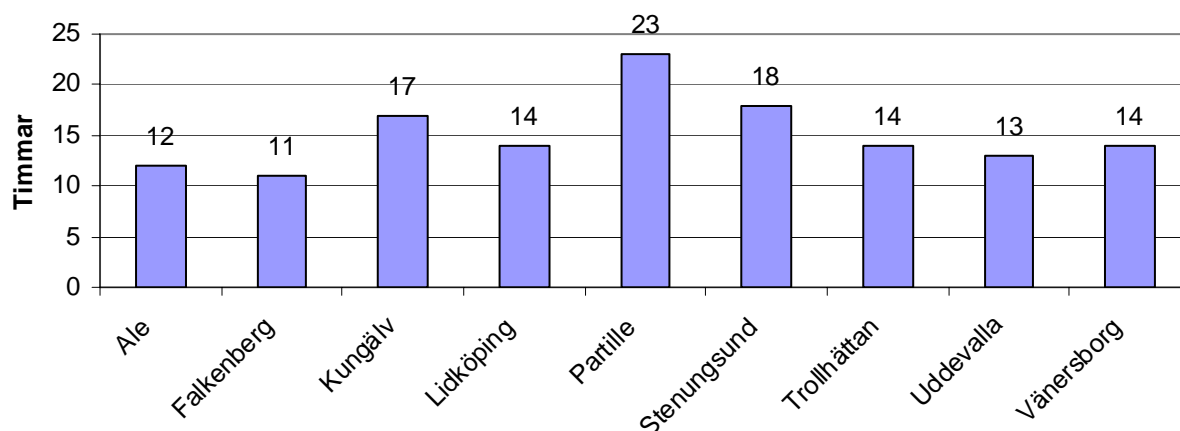
Kommentar

För att öka jämförbarheten har vi jämfört antalet öppettimmar per invånare. Detta ger en mer rättvis bild och visar kommunens ambitioner med att vara tillgänglig. Notera bör även göras att det finns ingen direkt relation mellan öppettimmar och kostnader. (se längre fram)

Antalet timmar som biblioteket är öppet på kvällar och helger brukar ofta vara föremål för diskussion. Tabellen nedan visar variationen kring detta på de olika huvudbiblioteken.

Tabell 4

Huvudbibliotekets öppettimmar på kvällar och helger per vecka

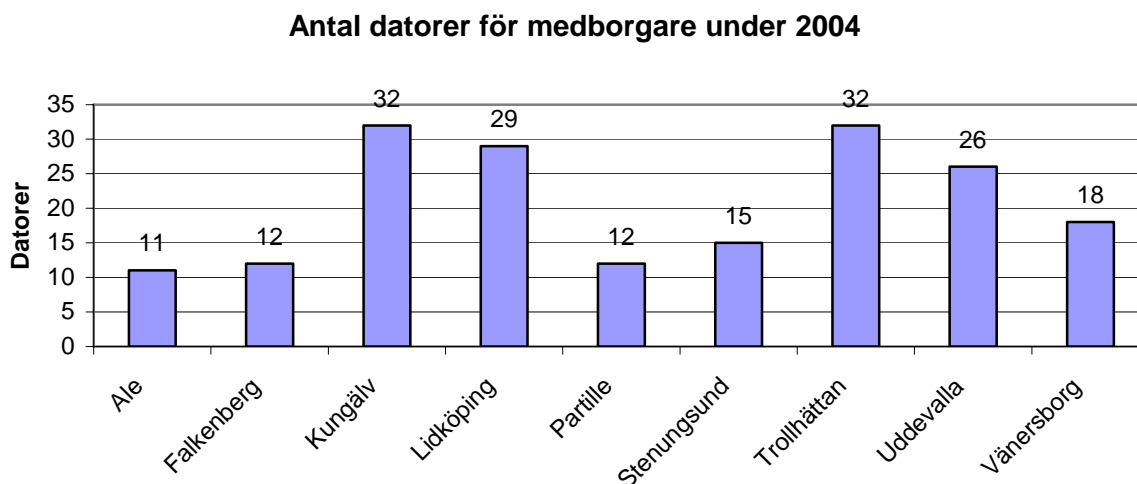

Kommentar

Här visar resultaten på relativt stora variationer. Partille är den kommun som har mest öppetid på kvällar (efter klockan 17.00) och helger. Partille och Stenungsund är de enda kommun som har öppet på söndagar. Kungälv och Stenungsund kommer en bit efter.

Antalet datorer kan även vara en fråga om tillgänglighet. I tabellen nedan visas det totala antalet datorer i kommunens alla bibliotek.

Tabell 5

Tabell 5

Kommentar

Trollhättan, Kungälv och Lidköping har det största antalet datorer. Orsakerna till variationerna är inte kända för projektgruppen. Är de resultatet av en medveten prioritering? Har de tekniska möjligheterna styrt förekomsten? Intressant är att notera i del två i rapporten så framhåller i stort sett alla intervjuade att det är den elektroniska utveckling som är den som kommer att präglade framtiden. Frågan är om detta är en framtid eller om den redan är här.

Brukarinflytande

Brukarinflytandet har vi försökt få en bild av genom att undersöka förekomsten av brukarråd, enkäter, fokusgrupper med mera. Vi har i detta fall inte redovisat intensiteten av exempelvis olika enkätundersökningar utan enbart förekomsten. I bakgrundsmaterialet finns dessa aspekter bättre redovisat.

Tabell 6

	Ale	Falkenberg	Kungälv	Lidköping	Partille	Stenungsund	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
Bruckarråd	X		X					X	
Enkätundersökning	X	X	X	X	X	X	X		X
Fokusgrupper		X							
Förslagsverksamhet	X	X	X		X	X		X	X
Klagomålshantering	X	X		X			X	X	X

Kommentar

Bilden är inte enhetlig utan den ger variationer i arbetssätt. Vilka som är mest intressanta ur ett brukarperspektiv kan vi inte uttala oss om. Allmänt kan man troligen kunna påstå att en användning av

flera olika vägar ökar den enskildes möjligheter att kunna påverka verksamhetens innehåll och därmed kunna ges ett inflytande. (Viktigt är att nämna att vi har vid markeringarna ovan varit mycket generösa med definitionerna.) Dessa uppgifter ska kanske ses utifrån perspektivet att biblioteket är en av de viktigaste kontaktvägarna för kommunens medborgare med kommunen som helhet. Utvecklingen pekar mot detta. Det är inte bara bokutlåning utan biblioteken fyller alltmer en multifunktion för medborgaren. Detta talar för att dialog och kommunikation med medborgarna är och blir en central del för biblioteket. Projektgruppen tror att ovanstående resultat pekar mot att det är ett viktigt område för nytänkande och utveckling.

Bibliotekens innehåll och funktion

Under de senaste årtiondena har bibliotekens innehåll och funktion i kommunen förändrats. Ifrån att de främst hanterat boklån till att bli en mer varierad verksamhet med funktioner som exempelvis konsumentrådgivning, turismservice, caféverksamhet med mera. Behoven för detta har dock varierat mellan kommunerna men bakom detta ligger en annan syn på bibliotekets funktion i framtiden. Nedan har vi gjort ett enkelt försök att fånga detta genom att visa på olika funktioner i huvudbiblioteken.

Huvudbibliotekets funktion och utbud – en kommunprofil

Tabell 7

Medborgarkontor						X			
Kommuninformation	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Konsumentvägledning		X		X	X	X	X		
Biljettförsäljning	X	X	X	X	X	X		X	
Släktforskning	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Kopiering och fax	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Café	X		X	X		X	X		
Bildarkiv		X				X			
Sagostunder *		X	X	X	X	X	X	X	X
Läs och skrivstuga	X		X	X	X		X	X	
Lunchaktiviteter *			X			A			
Turismservice				X		A			
Tolkförmedling									
Arena för dialog med politiker			X		X	A	X		
Kvällsaktiviteter *	X	X	X	X	X	A		X	X
Energirådgivning		X				X			
	A L E	F A L K E N B E R G	K U N G Ä L V	L I D K Ö P I N G	P A R T I L L E	S T E N U N G S U N D	T R O L L H Ä T T A N	U D D E V A L L A	V Ä N E R S B O R G

*) Minst en gång i månaden. Med Kommuninformation åsyftas protokoll, byggplaner, handlingar etc. Internettjänster finns i alla kommuner.

A) Finns i Kulturhuset i anslutning till biblioteket

Kommentar

Här finns flera skillnader mellan kommunerna. De frågor som uppstår är om dessa skillnader grundar sig på olika behov eller om det varit tillfälligheter som avgjort denna utveckling. Förutom ovan finns det ofta utställningar av olika innehåll och inriktning. Barnteater förekommer även i vissa fall samt olika former av uppsökande verksamhet i varierande omfattning. Partille kommun har även inrättat en Bokautomat för att kunna tillhandta bokutlåning dygnet runt. Med andra ord ger tabellen ingen exakt bild av all förekomst av olika funktioner.

Ett exempel – Mimers Hus i Kungälv

Vi har här valt att göra en något längre beskrivning av en satsning som Kungälvs kommun gjort kring sitt nya biblioteket. Eftersom styrgruppen träffas i Kungälvs ”Mimers hus” vid denna rapportens redovisning kan detta även ses som en introduktion samtidigt som det är en beskrivning kopplad till de olika besöken som finns i delrapport 2. Vi har i undersökningen efterfrågat vad som är unikt för kommunen utifrån områdena Information, Söka böcker/olika tjänster och Låna böcker/media.

En beskrivning skriven av personalen

Information

- Vi har inför Mimers Hus satsat på självbetjäning i större utsträckning än tidigare och har därför låtit tillverka framställa en interaktiv guide som hjälper besökare att hitta i biblioteket i Mimers Hus: http://web.wagnerform.se/kungalv_sv_en/. Från och med 2005 finns den även översatt till 3 andra språk - arabiska, bosniska och engelska. (Dessutom är en likadan guide för hela Mimers Hus – inklusive skolan – under uppbyggnad.)

- Lanseringen av Kungälvs kommuns nya hemsida sammanföll i tid med den invigningen av Mimers Hus. Hemsidan ser vi som ett mycket viktigt redskap för information, både externt och internt. Vi använder den systematiskt då vi har biblioteksvisningar (+biblioteksinformation + källkritik) för de studerande, men även för andra grupper (t ex ”Internet för seniorer”, ”Internet för datorovana”). Internt fungerar den som ett redskap i det dagliga arbetet. Hemsidan skall vara dagsaktuell och intressant – den skall ge möjlighet till fördjupning och vidareläsning / -länkning. T ex kan en miniatyrtställning om musik i biblioteket ”fortsätta” på webben med länkar till vidare läsning och upplevelser.

- Som ett gemensamt projekt (andra förvaltningar, turistbyrå, info-teamet) är framtagandet av evenemangsbroschyren. Denna utkommer 3 ggr per år.

Söka böcker/tjänster

- Vi har inför flytten till Mimers Hus funderat mycket över hur ”integrations-tanken” kan visa sig i biblioteket. På försök har vi därför placerat all facklitteratur på andra språk än svenska, vid respektive signum. Först står böcker på svenska och sedan böcker på alla andra språk. Vi tror nämligen att integration sker åt båda hållen och att både svenskspråkiga och människor med annat modersmål än svenska, kan ha nytta av denna uppställning. I samband med detta har vi även arbetat med projektet Snitslodbana i mångfaldens bibliotek (interaktiva guiden). Se

http://www.bibl.vgregion.se/vgrtemplates/Page_32076.aspx

- På entréplanet i biblioteket har vi en hylla som kallas Expresshyllan. Här har vi ställt ett urval, mestadels nya, böcker under rubrikerna Aktuell debatt, Skönhet och hälsa, Människoöden, Spänning och romantik, Vackert och läckert, Nya böcker och 7-dagarsböcker. Tanken med detta är att man skall kunna slinka in på vägen till eller från något (på lunchen kanske) och hitta något kul – utan att behöva ta sig till mellan- eller översta planet. Expresshyllan skall locka till läsning på olika sätt: det är relativt få titlar så att man snabbt kan få en överblick, det är ett urval ”just nu” intressanta eller spännande böcker, det är både fack- och skönlitteratur (du behöver inte veta var du skall leta). F ö kallar vi även hela nedersta planet för expressplanet eftersom här ju finns media med kortare utlånings- eller hanteringstider än andra ”normala” media.

- På översta planet - ”Läsplanet” – har vi ytterligare en sk utbrytarhylla. Här samlas kokböcker, trädgårdsböcker, handarbete mm under rubriken Hus & Hem (Mat & Dryck, Hus och Tomt, Sy och sticka och Skapa själv).

- Nytt är också en avdelning på översta planet för unga vuxna. I januari 2005 anställdes en bibliotekarie med särskilt ansvar för ungdomar (unga vuxna för oss är ca 15-25 år). Här finns böcker, både på svenska och engelska, som skall attrahera målgruppen och här finns en soffa och höga bord & stolar. Här skall finnas utrymme för skrivarcirklar och diskussionsklubbar, författaraftnar och dialog.
- Lokalerna i det nya huset ger oss idag nya möjligheter att anordna evenemang av olika slag. T ex har vi flera typer av verkstäder i Verksta'n och i sagogrottan har vi regelbundet sagoläsning. Vi har även planer på att anordna sagostunder för vuxna till våren (2006). På mellanplanet och översta planet finns utrymmen för t ex miniföreställningar för barn, författarbesök och bokcirkelverksamhet. Vad som dock har varit viktigt är att skapa olika rum i rummet, dvs. alla skall kunna hitta en fåtölj eller läshörna som passar för stunden – om man så vill sitta i grupp och prata, umgås eller bara läsa för sig själv.
- Läs- och skrivstugan har funnits på Kungälv's stadsbibliotek i 7 år men har i Mimers Hus fått en central och öppen placering på bibliotekets entréplan. Vi önskar framöver ett tätare samarbete med skolor av olika slag. När vi pratar om tillgänglighet så gäller det både fysisk och psykisk tillgänglighet och där fyller Läs- och skrivstugan en mycket viktig funktion. Vi har en läs- och skrivtekniker anställd på heltid, som tar emot besökare dagligen, men vi kan också använda resurserna för internt bruk. T ex skall nästa webbredaktörmöte förläggas till Läs- och skrivstugan och då skall redaktörerna se hur väl Kungälv's kommuns hemsida fungerar med talsyntes.

Låna böcker/media

- I Mimers Hus har vi infört ett antal självbetjäningstationer för utlån och återlämning. Detta ligger i linje med våra tankar om att många människor både kan och vill sköta sig själva på biblioteket. Barnen har fått en egen elefant som hjälper dem att låna och vuxna kan numera lämna tillbaka sina böcker i roboten Tor In. Tidbokningssystemet Netloan har vi precis installerat (för bokning av Internetdatorer).
- Vi har i nya biblioteket också satsat särskilt på musikavdelningen. Förutom att vi anställt en bibliotekarie med stort musikintresse och bakgrund i skivhandel så har vi ändrat indelningen i genrer, ersatt streckkoder och de gamla fodralen med nya, skaffat två avlyssningsstationer, förkortat lånetiden för att göra beståndet mer synligt och mer tillgängligt och sist men inte minst: vi har alltid en miniatställning kring de skivor som går att avlyssna – alltid med aktuellt tema, gärna knuten till någon speciell händelse som prisutdelning, konsert i Gbg eller liknande. Vill man dessutom sätta sig någon annan stans i biblioteket så har vi även cd-spelare för utlån över dagen.
- Vi vill gärna vara snabba med att erbjuda nya distributionsformer av media. E-böcker och e-ljudböcker har vi haft ett par år nu. Mp3-böcker och mp3-musik står vi i startgroparna för.
- Som ett led i samarbetet med gymnasieskolan har vi i år startat utlåning av läromedel (1-3 års-lån).

Ledning och styrning

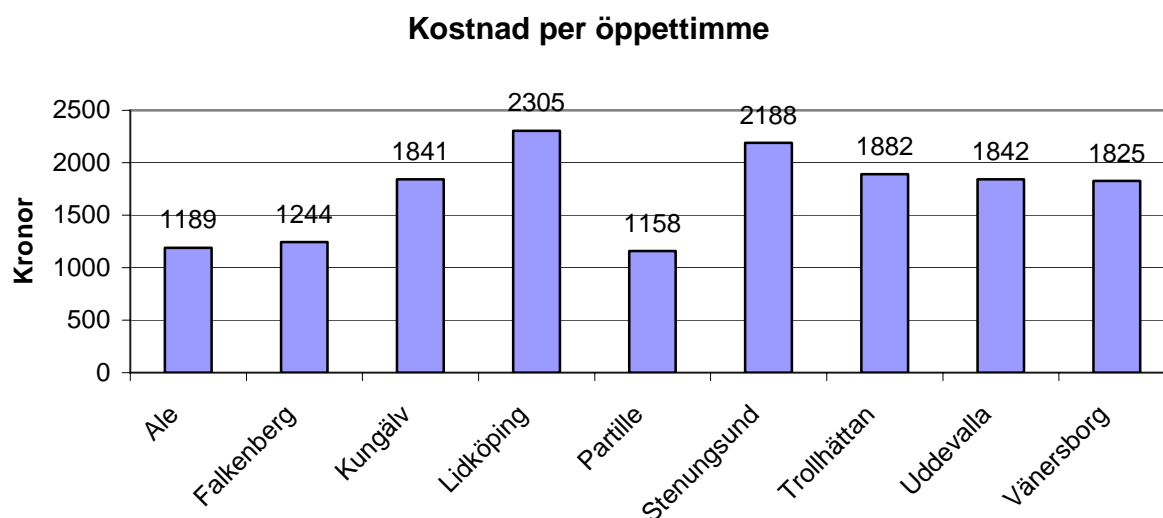
En viktig fråga som vi lyft i andra undersökningar är hur verksamheten styrs utifrån mål och resultat. Vi har här eftersträvat att ge en bild av förekomsten och kvaliteten av de olika mål som styr verksamheten och hur man följer upp målen i form av resultat. Goda exempel kan vara en inspiration till förbättringar och vi nämner nedan några sådana. Uppgifterna bygger på 2004 års uppgifter.

Modellerna kring mål och resultat ser olika ut mellan kommunerna. I en del kommuner finns det en politiskt antagen vision eller strategisk plan som anger inriktningen på arbetet. Denna konkretiseras därefter i olika verksamhetsmål som sedan följs upp. I en del kommuner har situationen varit speciell under det gångna året vilket gjort att det är oklart vilka mål som gäller. Detta gäller i exempelvis Kungälv och i Uddevalla som gjort om sin organisation. Lidköpings kommun har arbetat fram ett styrkort för sin verksamhet vilket omfattar flera konkreta strategier under följande teman: brukare, arbetssätt, personal, lärande och ekonomi. Vid en jämförelse mellan flera kommuners mål visar det att flertalet av de mål som sätts upp är i form av att olika aktiviteter som skall genomföras. Exempelvis ska en viss typ av samarbete upprättas, viss form av rådgivning, vård av vissa miljöer, en god service, etc. Dessa mål kan snarast betraktas som en beskrivning av en slags grundläggande nivå för de aktiviteter som ska förekomma inom biblioteken. Denna form av mål redovisas därefter i form av genomförda aktiviteter under året. Kvantifierbara mål som uttrycker en vilja till en förbättring av en viss aktivitet och som därmed är mätbar, exempelvis en ökning av nöjdheten hos en viss grupp av brukare eller en ökad tillgänglighet i form av ökade öppettider, är relativt ovanliga. Det finns en klar slagsida till att målen blir mer internt orienterade i stället för fokusera på resultat ur brukarens perspektiv. Här finns det ett utrymme att kunna lära av varandra och byta goda idéer. Projektgruppen vill i detta sammanhang lyfta fram ett par kommuner såsom Falkenberg och Trollhättan med inriktning på brukarnytta, nöjdhet och mätbara/kvantifierbara mål men även Ale och Stenungsund med ett stort antal aktivitetsmål.

Kostnader

Vi har under detta stycke valt att presentera tre olika kostnadsmått. Det finns givetvis flera att använda från den nationella statistiken. Vi har dock valt att räkna ut kostnaderna på ett gemensamt sätt för att förhindra problem i jämförelserna. Uppgifterna bygger därför på de lokalt framtagna uppgifterna från förvaltningsledning och projektledare. Alla kostnadsjämförelser utgår ifrån verksamhetens nettokostnad där lokalkostnader ej är inräknade. Anledningen till att kostnader för lokaler inte har tagits med är att dessa räknas fram med olika metoder i kommunerna och vi har därför bedömt att jämförelserna skulle bli missvisande av denna anledning. För att illustrera detta kan nämnas att lokalernas andel av den totala nettokostnaden för biblioteksverksamhet varierar från ca 15 % till ca 40 % i nätverkets kommuner.

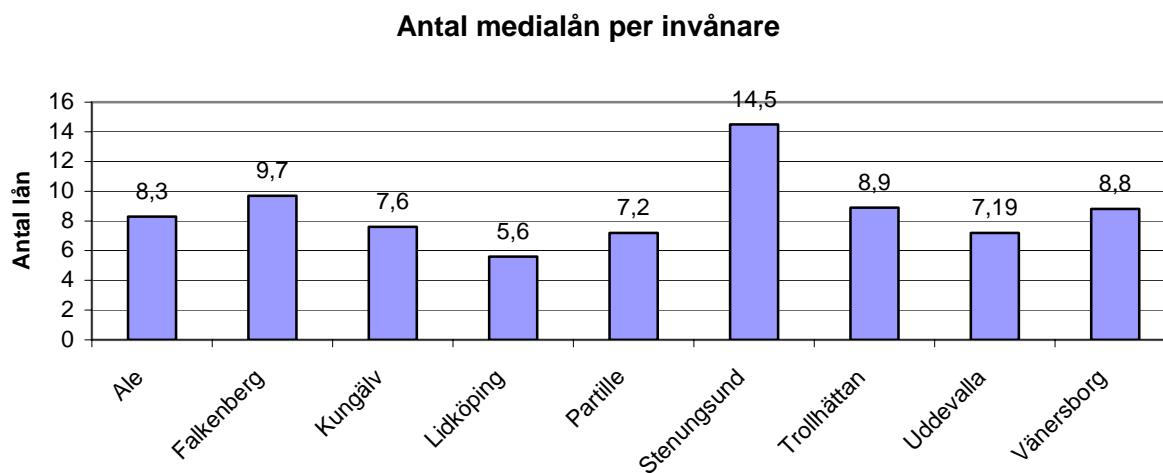
Tabell 8

Kommentar

Här finns stora skillnader som projektgruppen inte kan finna förklaringar på.

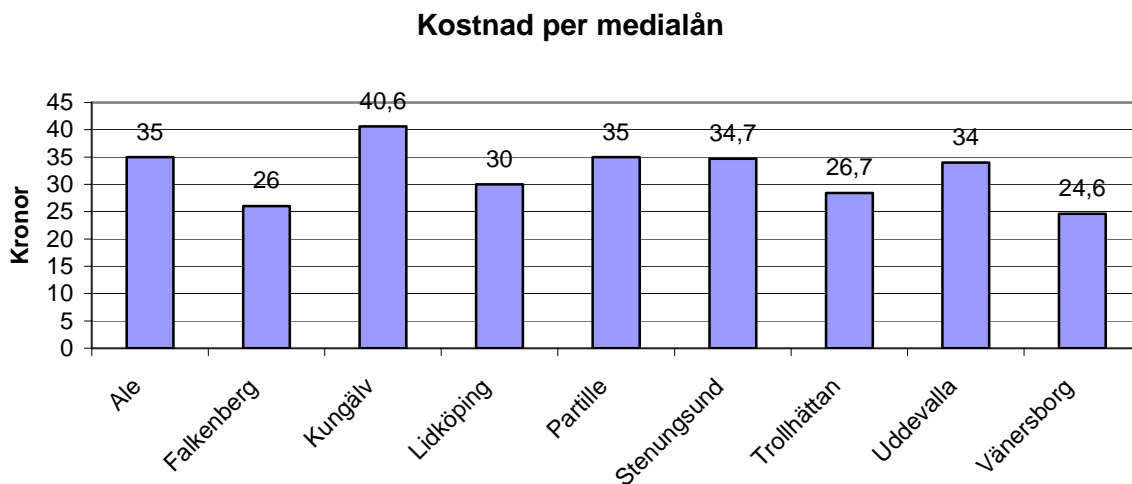
Tabell 9

Kommentar

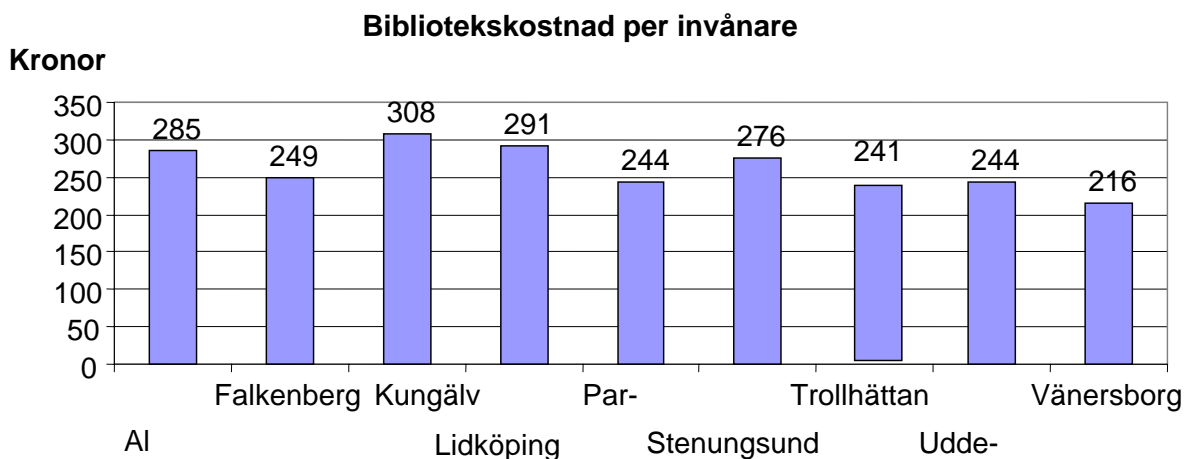
Vi har valt att slå samman boklån, CD-lån, video-lån m.m. till begreppet media. Man ska dock notera att den totala utlåningen förutom böckerna är mycket liten totalt sett. Även denna tabell visar stora variationer. Det högre värdet är att sikta på. Detta uttrycker en större aktivitet och utnyttjande hos medborgarna av den service som biblioteket erbjuder. Här ligger Stenungsund i topp. Dessa aktiviteter ska ställas i relation till kostnaderna.

Tabell 10

Slutligen har vi tagit fram en tabell som visar kostnaden per invånare i kommunen för hela biblioteksverksamheten.

Tabell 11

Kommentar

Här finns variationer även om det inte är stora. Från den lägsta till den högsta skiljer det 110 kronor vilket motsvarar cirka en tredjedel. Dessa kostnader skall slutligen ställas i relation till de resultat som visats i tabellerna ovan.

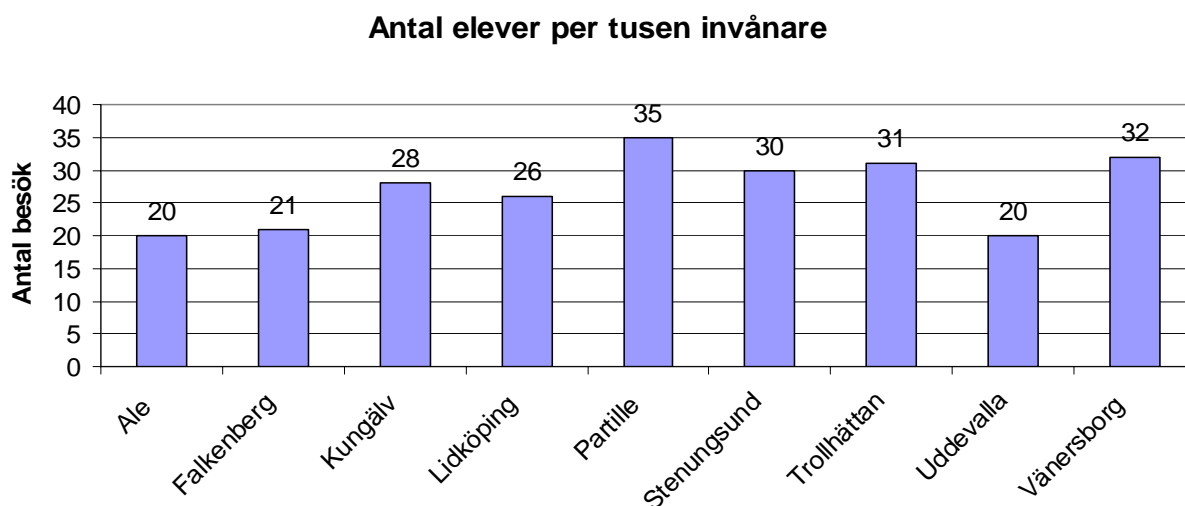
Del 2 Kultur/musikskolan i kommunerna

Tillgänglighet

Under denna del har vi granskat om det finns köer och det finns begränsningar i målgruppen till kultur/musikskolan. Vid genomgången av de olika resultaten framkommer att det finns köer i alla nätverkets kommuner. Variationer i köernas längd finns men det är ingen kommun som mer eller mindre löst köfrågan. Målgruppen är likaledes i stort sett densamma i kommunerna. Alla barn/ungdomar kan delta till och med gymnasiet. När det gäller de yngsta barnen finns det flera olika inriktningar på verksamheterna. I denna undersökning har vi begränsat oss till de som är inskrivna i den traditionella kultur/musikskolan och betalar en avgift. Vi är väl medvetna om dessa begränsningar inte speglar hela verksamheten. Det är inte ovanligt att den övriga verksamheten är minst lika stor i omfattning som den traditionella. Variationer och inriktning har det dessvärre gjort det svårt att kunna göra jämförelser.

För att kunna se omfattningen har vi tagit fram uppgifter på antalet elever per tusen invånare.

Tabell 12

Kommentar

Här finns relativt stora variationer. Förklaringarna till detta är inte kända för oss i projektgruppen. Har man olika inriktningar? Finns olika kulturer? Olika prioriteringar?

Brukarinflytande

Brukarinflytandet har vi försökt få en bild av genom att undersöka förekomsten av brukarråd, enkäter, fokusgrupper med mera. Vi har i detta fall inte redovisat intensiteten av exempelvis olika enkätundersökningar utan enbart förekomsten.

Tabell 13

	Ale	Falkenberg	Kungälv	Lidköping	Partille	Stenungsund	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
Bruckarråd		X	X	X	X				X
Enkätundersökning				X		X	X		
Fokusgrupper							X		
Förslagsverksamhet									
Klagomålshantering							X		
Kulturskolans stödförening								X	

Kommentar

I alla kommuner förekommer undersökningar som riktar sig till **alla** elever i skolan. Där kan kultur/musikskolefrågor i vissa fall vara ett inslag. Vi har dock efterfrågat *speciellt riktade* insatser kring brukarinflytande i kultur/musikskolan. Förslagsverksamhet och klagomålshanteringen är ofta inte strukturerad vilket varit kravet på att nämnas i tabellen.

I jämförelse med biblioteken är det generellt ett mycket sämre resultat. Varför? Har denna grupp inte ansetts som viktig och prioriterats? Undantag finns. Trollhättan är den kommun som utmärker sig med att redovisa flera olika vägar att öka inflytande.

Kultur/musikskolans innehåll och funktion

Liksom vid biblioteken har vi försökt fånga funktion och innehåll i kultur/musikskolan.

Kultur/musikskolan utbud i undervisningen– en kommunprofil

Tabell 14

Instrument	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Kör		X	X	X	X	X	X	X	X
Ensemble	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Orkester	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Drama		X*	X		X		X	X	X
Dans		X*	X		X	X	X	X	X
Rytmik		X*	X	X	X	X			X
Bild		X*			X				
Film									
Rockband	X	X*	X	X	X	X	X	X	X
Teater		X*	X		X		X		X
Författarskola			X					X	X
Jazzimprovisation		X							
	A L E	F A L K E N B E R G	K U N G Ä L V	L I D K Ö P I N G	P A R T I L L E	S T E N U N G S U N D	T R O L L H Ä T T A N	U D D E V A L L A	V Ä N E R S B O R G

*) Samarbete med studieförbund/förening

Ofta förekommande är även någon form av förberedande undervisning för yngre åldrar.

Kommentar

Här finns variationer i innehåll även om det finns mycket som är gemensamt i det traditionella utbudet. Skillnader finns främst kring teater, författarskola och drama.

I undersökningen har det framkommit flera intressanta exempel på aktiviteter som inte är generellt förekommande. Stenungsund har en studiedag för all skolpersonal under temat "Hamlet kommer före pi". Syftet är att visa på vad kulturen kan bidra med vad gäller skolans utveckling. Föreläsningar och workshops kring inläring, musik, bild, dans, skapande m.m. I Trollhättan finns det ett samarbetsavtal med Volvo Aero, SEB, Telia och Steen&Ström. Avtalet ger dem exklusiva konserter, biljetter och

reklamplats på skriftlig information, roll-ups, annonser och notställ mot att Kulturskolan får 125 000 kr och ett kulturpris på 10 000 att delas ut. I Kungälv förekommer vuxenkurser för blåsorkester, ”Våga blås”, och körsång. I Vänersborg står musikskolan för all musikundervisning i skolorna och musikundervisningen på det estetiska programmet på gymnasieskolan. Man har dessutom utvecklat musik som en del i behandlingsmetodiken för autistiska barn. Partille bedriver inom särskoleverksamheten en utvecklad musikterapi. Som exempel kan nämnas musikgruppen Bamseband som bland annat turnerat i Japan.

Ledning och styrning

Denna del har vi även lyft fram när det gäller kultur/musikskolan. Samtidigt möjliggör detta en jämförelse mellan bibliotekets arbete med mål och resultat.

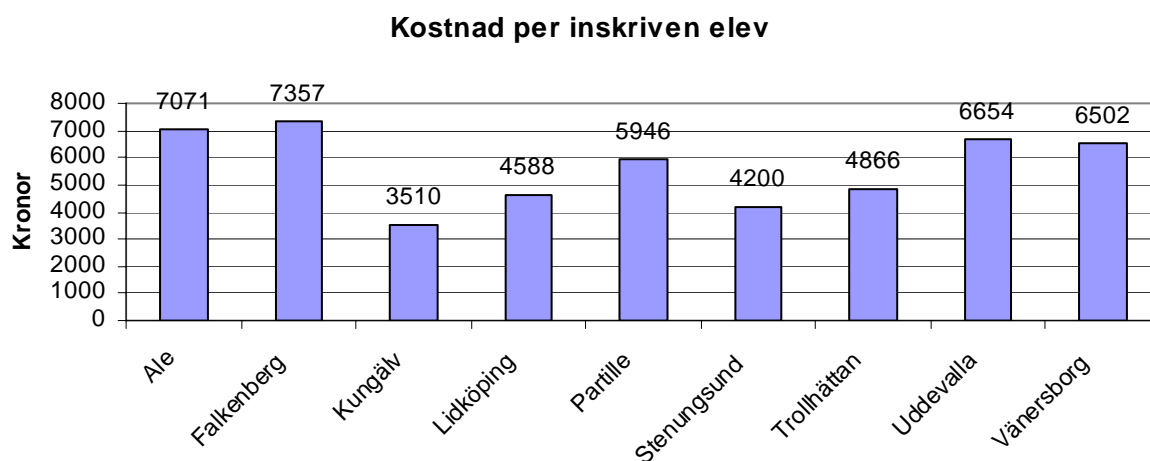
Här är bilden en annan än vad som ges inom biblioteken. Det är cirka hälften av kommunerna som inte har uppföljningsbara mål. Vilket måste ses som förvånande. I flertalet finns det dock strategiska planer och verksamhetsplaner eller liknande. Utav de kommuner som arbetat fram mer konkreta och uppföljningsbara mål vill vi nämna Lidköping som har ett styrkort med ett konkret innehåll. I Trollhättans Mål och Resursplan finns även uppföljningsbara mål såsom exempelvis ”antal nöjda kunder”, ”antal elever”, etc. Ett liknande mål finns även i Ale kommun. Mål som är direkt knutna till speciella aktiviteter finns det i både Stenungsund och i Ale. Projektgruppen tror att dessa nämnda kommuner kan vara en inspirationskälla till de andra kommunerna i nätverket. Vi kan inte se att det finns några skäl till att inte ha uppföljningsbara mål för kultur/musikskolan.

Kostnader och avgifter

Här har vi tagit med både kostnader för kommunen och kostnader för den enskilde. Alla kostnadsjämförelser utgår ifrån verksamhetens nettokostnad där lokalkostnader ej är inräknade. Anledningen till att kostnader för lokaler inte har tagits med är att dessa räknas fram med olika metoder i kommunerna och vi har därför bedömt att jämförelserna skulle bli missvisande av denna anledning. Skillnaderna är dock inte så stora som beträffande biblioteken och generellt förefaller också lokalkostnadernas andel av totalen vara klart lägre för musikskolorna.

Kostnaden per elev är beräknad så att musikskolans totala kostnad - så som den redovisas i respektive kommun - har dividerats med antalet inskrivna elever. Detta innebär att även sådana kostnader som är direkt hänförliga till arbete med andra elever kan ingå och det belopp (kostnad/elev) som anges i tabellen blir i så fall något missvisande. Vi har dock inte funnit någon enhetlig metod att separera bort denna kostnadsdel.

Kostnad per inskriven elev får uttrycka ett mått på den resursåtgång som kommunen satsat per individ.
Tabell 15

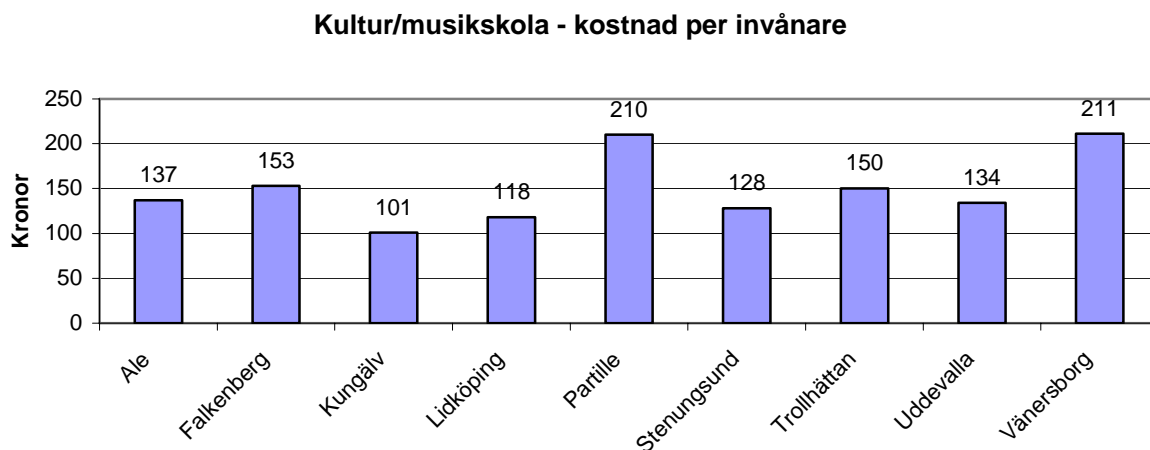

Kommentar

Här finns även stora skillnader. Mellan den lägsta kostnaden i Kungälv och den högsta i Falkenberg är det mer än dubbelt. Något samband finns inte mellan en mindre eller större kommun.

Kostnad per invånare får stå för ett medborgarperspektiv enligt tabellen nedan.

Tabell 16

Avgifter är ofta föremål för stora diskussioner i kommunen. Vi har här valt att visa på avgiftsbilden för terminsavgifter och för instrumenthyra. Avgifterna är ibland olika för olika typer av undervisningar och instrument. Vi har därför valt att redovisa spannvidden för dessa i kronor.

Tabell 17

Terminsavgifter för olika aktiviteter kultur/musikskolan(spännvidd)

Ale	Falkenberg	Kungälv	Lidköping	Partille	Stenungsund	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
400	550	100-600	200-600	600	375-750	280-630	750	300-650 *

*) Avgiften för enskild undervisning varierar mellan 800 kr (20 min.) till 1600 kr (40 min.)

Tabell 18

Terminsavgifter för instrumenthyra (spännvidd)

Ale	Falkenberg	Kungälv	Lidköping	Partille	Stenungsund	Trollhättan	Uddevalla	Vänersborg
150	100 *	250	300	300	250	280	200	350

*) Blåsinstrument är gratis de två första terminerna

Bilaga 1

Avgifter bibliotek – vilka typer kan förekomma?

Lånekort

- 1:a kort
- Ersättningskort vuxna
- Ersättningskort barn

Reservations-, hyres- och förmedlingsavgifter

- Reservation, bok - annat medium
- Fjärrlån
- Hyrvideo, dvd

Förseningsavgifter

"Vanligt lån" per dag/vecka

- Vuxenbok
- Barnbok
- Annat medium

7-dagarslån

Bokbusslån

Video/dvd

Fjärrlån

Kravavgifter

- per påminnelse
- exp avgift
- ev max avgift/volym/tillfälle

Skadade/förkomna medier

- Vuxenbok
- Barnbok:
- Video/cd/dvd
- Tidskrift
- Ljudbok
- Språkkurs
- Annat

Andra avgifter för tjänster

Beställning från SVAR (motsv)

Kopior

Kopior av speciella artiklar eller mtrl från forskningsbibliotek (motsv)

Fiche/filkopiering/mikrokort

Utskrift

Skicka fax

Diskett

Taltidning

Inläsning

Skrivservice

Försäljning relaterad till verksamheten

Utsorterade böcker m m

Kassar

Vykort

Pins, kylskåpsmagneter m m

Annan försäljning

Biljetter

Souvenirer

Annat